

STYR PÅ FORSKNINGSDATA NU RYKKER DANMARK

Internationalt har forskningsdata management længe været et centralt indsatsområde for dem, der arbejder med at finansiere og facilitere forskning – herunder forskningsbibliotekerne. Efter flere års forberedelser lanceres nu en sammenhængende dansk indsats på området – på tværs af universiteter og bevaringsinstitutioner og med økonomisk støtte fra DEFF og DeIC

AF MOGENS SANDFÆR, MOSA@DTU.DK
CHEF FOR BIBLIOMETRI & DATA MANAGEMENT, DTU

Tre vigtige strategier

Sidste år fik Danmark (omsider) tre helt centrale politikker på plads: (1) *Danish Code of Conduct for Research Integrity*, der sætter data management som en forudsætning for forskningsintegritet, (2) *Danmarks Nationale Strategi for Open Access*, først sætter den nationale styregruppe fokus på publikationer, dernæst på Open Data og (3) *National Strategi for Forskningsdata Management*, der har destilleret den nationale konsensus på området og konkret lagt sporene for de næste 3-4 års indsats. Det er ganske meget policy-ketchup ud af flasken på kun seks måneder – og dermed fik Danmark det nødvendige fundament for at kunne rykke fremad i klassen på dette vigtige område.

Open Science 2.0

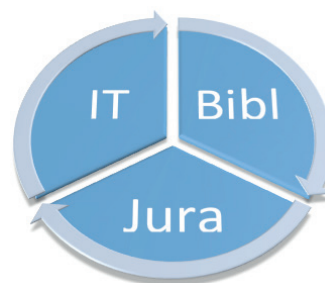
Den overordnede vision og motivation fremgår af Uddannelses- og Forskningsministeriets webside om Open Science:

”... at effektivisere den forskningsfaglige videndeling i samfundet via uhindret og omkostningsfri adgang for brugerne til forskningsresultater i form af videnskabelige artikler og forskningsdata.” Denne agenda er ikke blot dansk, men fælles for EU og ses endvidere i Amerika, Australien og andre steder. Der tales også om Science 2.0, og her er særlig fokus på den digitalisering og globalisering (Internet-basing), der har revolutioneret videnskabens vilkår og potentialer – bl.a. for Open Science og for at yde et endnu større bidrag til løsning af de globale udfordringer, planetens samfund og økosystem står overfor. Digitaliseringen har givet os Big Science Data – og en kæmpe chance for at frigøre potentialet gennem åbenhed og samarbejde.

Strategi for forskningsdata

Bag den danske forskningsdatastrategi ligger tre basale erkendelser:

(1) En dækkende løsning må omfatte tre kompetencer: Informationsteknologiske, informationsorganisatoriske og juridiske.

(2) Der findes allerede mange (delvise) løsninger – i særlig grad uden for Danmark – men kendskabet til dem er oftest svagt.

(3) Der er stor variation i fagområdernes udfordringer, betingelser, traditioner og behov. Såvel mellem hovedfagområder som indenfor hovedfagområder. En ren top-down-tilgang og ren top-down-infrastruktur vil ikke kunne løse opgaven. Infrastrukturer og støttefunktioner må være forskernære og tilpasset fagområderne. Til gengæld vil mange løsninger være gyldige på tværs af institutioner – og nogle på tværs af fagområder.

Den danske løsning skal derfor koble det lokale og det fagspecifikke med det nationale og internationale. Dette kræver et udstrakt samarbejde, så viden deles effektivt og løbende, og dybe tallerkner kun opfindes,

når det virkelig er nødvendigt. Støttefunktioner bør være så forsknære som muligt, mens globale infrastrukturer bør udnyttes, når det er muligt, og nationale og lokale kun etableres, når det er påkrævet. Bemærk, at nedenstående diagram starter med den globale infrastruktur.

Derfor beslutningen om at etablere et stærkt Nationalt Forum for Forskningsdata Management. Diagrammet viser organiseringen af det nationale forum og dets relationer til omgivelserne

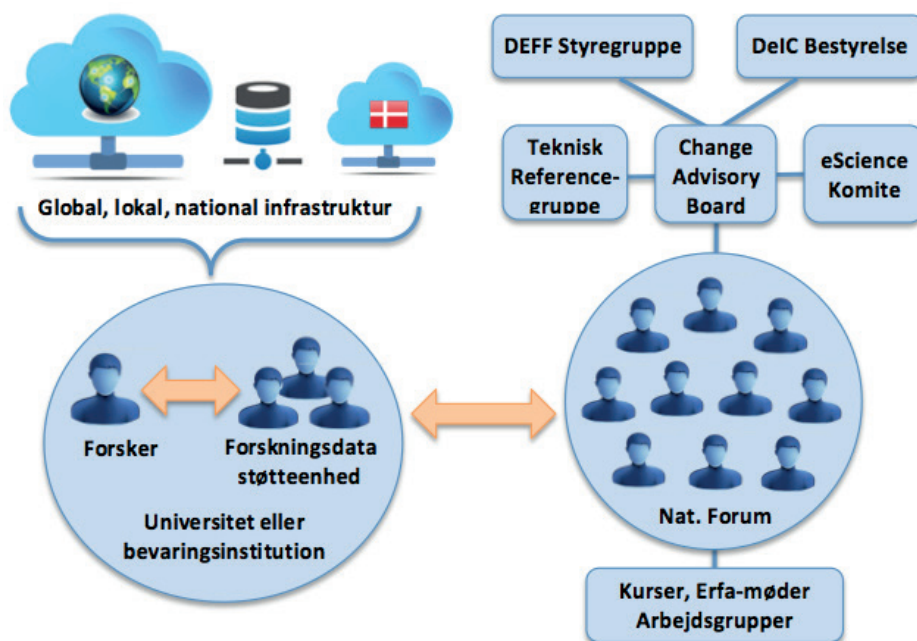
Den lokale fundering

Den afgørende basis for strategien er etableringen af forskningsdatastøttefunktioner ved universiteter og bevaringsinstitutioner. Monofakultære universiteter vil nok kunne nøjes med én central enhed, andre vil have behov for én per fakultet eller lignende. Under alle omstændigheder må disse enheder kunne trække på alle de nødvendige kompetencer og kunne arbejde tæt sammen med forskere og forskningsprojekter. Der er fuld gang i rekruttering og bemanding af disse støttefunktioner rundt om i landet.

- Afklaring og rådgivning om juridiske aspekter
- Afklaring og rådgivning på det tekniske område – herunder erfaringer med eksisterende IT-værktøjer og identifikation og specifikation af manglende værktøjer
- Identifikation af behov for nye fælles infrastrukturer og supportfunktioner samt ideudvikling af disse
- Optimering af samspillet mellem lokale, nationale og globale infrastrukturer
- Kommunikation og markedsføring af de lokale støtteenheders service
- Internationalt samarbejde på det operative, implementerende niveau.

Fælles læring - fælles start

Efter sommerferien, når formanden og institutionernes nøglepersoner er i funktion, indledes arbejdet med en solid fælles uddannelse. Der vil være tale om en serie forelæsninger og workshops, primært leveret af internationale eksperter, og med "train the trainer"-fokus. Samtidig vil dette "team-build" det nye forum og sætte gang i diskussionerne om de ovenstående punkter. Der arbejdes pt. i DEFF og DeIC regi med at planlægge forløbet, der evt. vil strække sig over to semestre.

Det nationale samarbejde

Dette realiseres gennem det nationale forum, der samler nøglepersoner fra de lokale enheder i et tæt samarbejde. Det starter til september, når de lokale enheder er oprettet og en formand for forummet er udnævnt.

Det nationale forum skal beskæftige sig med:

- Uddannelse og opkvalificering på data management-område
- Fagspecifikke behovsafklaringer og identifikation af best practices
- Rådgivning om og skabeloner for data management-planer
- Afklaring og rådgivning ved metadatering og identifikatorer

Formand, struktur og nøglepersoner på vej

En formand ventes udpeget inden sommer på baggrund af indstillinger fra institutionerne. En styregruppe (Change Advisory Board) med reference til DEFF og DeIC er ligeledes ved at blive oprettet. Denne vil trække på to referencegrupper, en videnskabelig, den eksisterende eScience Komité, og en teknisk, der skal oprettes i årets løb. Men meget afhænger af, at universiteterne rekrutterer/udpeger dedikerede og kapable nøglepersoner til det lokale arbejde og til det nationale samarbejde. Her kan bibliotekerne levere et væsentligt bidrag – her får de en stor chance for at være med til løfte et nyt stort hjørne af den digitale forskningsinfrastruktur. 🍷

Se: <http://www.deic.dk/datamanagement>